

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קכב

ערב שבת קודש
פרשת בשלח
י"ב בשבט התשע"ו
שנת ה'קהל

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ב בשבט ה'תשע"ו - י"ט בשבט ה'תשע"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ב בשבט	הלכות קדוש החדש פרק טו-יז.	הלי מעשר פרק יד.	מ"ע קג.
ש"ק	י"ג בשבט	פרק יח-יט. הלכות תעניות.. בפרקים אלו. פרק א.	הלי מעשר שני ונטע רבעי.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קג. נט.
א'	י"ד בשבט	פרק ב-ד.	פרק ב.	מ"ע נט.
ב'	ט"ו בשבט	פרק ה. הלכות מגילה וחנוכה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ג.	מ"ע נט. ספר משנה תורה: הלכות מגילה וחנוכה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.
ג'	ט"ז בשבט	פרק ג-ד. תורת חכם וגוי. ספר נשים והוא ספר רביעי.. הלכות אישות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	שם: פרק ג-ד. מ"ע ריג.
ד'	י"ז בשבט	פרק ב-ד.	פרק ה.	מ"ע ריג.
ה'	י"ח בשבט	פרק ה-ז.	פרק ו.	מל"ת שנה.
ו'	י"ט בשבט	פרק ח-י.	פרק ז.	מל"ת שנה.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.30	5.04.3	12.22	11.52	9.14	6.48	5.47	5.25	4.37	ו', י"ב בשבט
5.31	5.05.2	12.23	11.53	9.14	6.47	5.46	5.24	4.37	ש"ק, י"ג בשבט
5.32	5.06.2	12.23	11.53	9.14	6.47	5.46	5.24	4.37	א', י"ד בטבת
5.33	5.07.1	12.23	11.53	9.14	6.47	5.46	5.24	4.36	ב', ט"ו בשבט
5.34	5.08.0	12.23	11.53	9.14	6.46	5.45	5.24	4.36	ג', ט"ז בשבט
5.35	5.09.0	12.24	11.54	9.14	6.46	5.45	5.23	4.36	ד', י"ז בשבט
5.35	5.09.9	12.24	11.54	9.14	6.45	5.45	5.23	4.35	ה', י"ח בשבט
5.36	5.10.8	12.24	11.54	9.14	6.45	5.44	5.22	4.35	ו', י"ט בשבט

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ
5:46	4:46	5:43	4:32	5:45	4:42	5:43	4:28	5:46	4:46
5:52	4:53	5:49	4:39	5:51	4:49	5:49	4:34	5:52	4:53

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

עורך אחראי: לוי-יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 0722770100, פקס: 03-9606169, 0793-7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

הרבי שלח שלוחים ולא הבטיח מאומה

ירידת המן הייתה בהתאם למדרגתו ועבודתו של כל אחד ואחד מבני ישראל • מי שהיו במדרגות תחתונות ועבודתם הייתה רק מצד האהבה המסותרת, ירד להן מן באופן של 'ביטחון' בלבד • ולעומת זאת לצדיקים, שעבודתם היתה באופן של 'ביטול במציאות' ושל מסירות נפש, ירדת המן הייתה באופן של 'אמונה' • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שעניין הפרנסה בזמן הזה הוא על־דרך עניין ה"מן" (ורק מצד הסתר וחושך הגלות נדמה שזהו עניין טבעי), הרי בוודאי ישנו עניין המן בכל יום, "דבר יום ביומו".

ובעניין זה יש לדייק טובא בלשונו של רבינו הזקן בשולחן־ערוך:

ובהקדם המדובר כמה פעמים² אודות גודל הדיוק בשולחן־ערוך של רבינו הזקן, אפילו בנוגע להתיבות, ומכל־שכן בנוגע לתוכן העניינים.

ועניין זה מודגש ביותר בנוגע לסימנים הראשונים של השולחן־ערוך, שרבינו הזקן בעצמו כתבם בשתי מהדורות – שגם מי שאינו נבון, ואינו מתייגע בלימודו, יכול להבחין בשינויי הנוסחאות שבין שתי המהדורות.

ובהתאם לכך יש לעורר בנוגע לימוד השולחן־ערוך של רבינו הזקן – ובייחוד בשנה זו, שנת המאה וחמישים להילולא שלו – שנכון וראוי שילמדו בעיון ובדקדוק כו' לכל־הפחות את הסימנים הראשונים של השולחן־ערוך, שבהם נקל יותר להבחין בשינויי הלשונית, שבוודאי

(7 ראה גם שיחת כ"ד טבת שנה זו (לקו"ש ח"ד עמ' 1124). ועוד.

א. בנוגע לפרשת המן¹ – כותב רבינו הזקן בסימן הראשון בשולחן־ערוך²: "טוב לומר בכל יום... פרשת המן".

ולהער, שבסידורו לא הזכיר רבינו הזקן עניין זה. ויש לומר טעם הדבר – כיוון שבשער הכוונות³ איתא ש"מנעני מורי ז"ל שלא לאומרם", ולכן, אף־על־פי שבדרך־כלל ההכרעה היא כדעת הפוסקים נגד דעת המקובלים⁴, מכל־מקום, כיוון שאין זה אלא מנהג ("טוב לומר") בלבד, ואילו בקבלה מפורש שיש להימנע מזה, לכן לא הזכיר רבינו הזקן עניין זה בסידורו.

ומכל־מקום, כיוון ש"אלו ואלו דברי אלוקים חיים"⁵, ובפרט שרבינו הזקן הביא זאת בשולחן־ערוך, הרי מובן, שאף שאין אומרים פרשת המן בכל יום, הרי זה עניין שיש לו מקום ברוחניות. ובפרט על־פי הידוע פתגם אדמו"ר מהר"ש⁶,

(1 בשלח טז, ד ואילך.

(2 במהדו"ב – ס"ט, ובמהדו"ק – ס"ז.

(3 עניין ברכת־השחר (קרוב לתחילתו).

(4 ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סכ"ה סכ"ח. וש"נ.

(5 עירובין יג.ב. וש"נ.

(6 ראה אג"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"א עמ' קלט. לקו"ש חט"ז עמ'

178 הערה 38. וש"נ.

תמיד עניין מסירת נפשו לה' כו", מכל-מקום, הרי יכול להיות קיום התורה ומצוות גם ללא התעוררות רגש המסירות־נפש, כמבואר בתניא¹⁰ בעניין "לא עבדו"¹¹, דקאי על קיום התורה ומצוות ללא התעוררות אהבה ויראה (ועל־אחת־כמה־ וכמה ללא התעוררות רגש המסירות־נפש), כי אם מצד אהבה המסותרת שבלב כללות ישראל, שזהו עניין "זכות אבות", שהרי האהבה המסותרת היא "ירושה לנו מאבותינו"¹².

ולכן:

במהדורא בתרא, שאדמו"ר הזקן מזכיר עניין זכות אבות בלבד, ללא עניין המסירות־נפש, היינו, שעבודתו היא בקיום התורה ומצוות מצד האהבה המסותרת בלבד, ולא באופן שיוצא ממציאותו, ועד שנקרא "לא עבדו", בגלל שנשאר כפי טבעו – הנה גם בנוגע לפרשת המן מזכיר את עניין הביטחון הקשור עם מציאות האדם, שישנו גם אצל "לא עבדו", ועד שישנו אפילו אצל רשע עובר עבירות, כמאמר רז"ל¹³ "גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרייה", שגם הוא מבקש ובוטח מהקב"ה שיעזור לו;

אבל במהדורה קמא, שאדמו"ר הזקן מזכיר גם עניין המסירות־נפש דיצחק – ובמילא גם בעניין זכות אבות שמזכיר כאן כוונתו היא לא רק לאהבה המסותרת, אלא גם למדריגת עבודת האבות באופן של מרכבה, שהוא עניין הביטול במציאות (מסירות־נפש) – הנה גם בנוגע לפרשת המן מזכיר את עניין האמונה, שקשור עם ביטול המציאות, כנ"ל.

ד. ויש להוסיף, שב' העניינים שמביא אדמו"ר הזקן בנוגע לאמירת פרשת המן בכל יום – עניין הביטחון ועניין האמונה – היו גם בירידת המן: ירידת המן היתה לכל בני־ישראל, לא רק לצדיקים אלא אפילו לרשעים. ומהחילוקים שביניהם – שאצל בני־ישראל שהיו במדריגות תחתונות, היה עניין ירידת המן באופן של ביטחון,

אינם לתפארת המליצה וכיוצא בזה, אלא נוגעים להבנת העניין.

ובנוגע לנדון־דין – בשתי המהדורות כותב רבינו הזקן "טוב לומר בכל יום... פרשת המן"², אבל יש בזה שינויים: במהדורא קמא – "כדי שיאמין שכל מזונותיו באין לו בהשגחה שכן היה במן כו", ובמהדורא תניינא – "לבטוח בה' נותן לחם דבר יום ביומו"⁸.

ב. ויש להוסיף בזה – על־דרך החסידות – שיש מעלה בעניין האמונה לגבי עניין הביטחון:

בעניין הביטחון (במהדורה תניינא) – הנה גם במדריגה היותר נעלית ד"המיחלים לחסדו", נרגשת עדיין מציאות האדם, שהרי סוף־כל־סוף מדובר אודות צורכי האדם, אלא שהאדם נמצא במדריגה כזו שהוא בוטח בהקב"ה שיתן לו כל צרכיו.

ואילו בעניין האמונה (במהדורה קמא) – כיוון שלא מדובר אודות צורכי האדם (שהרי עניין האמונה ישנו גם בשעה שיש לו כל צרכיו מן המוכן), נמצא, שאין זה עניין הקשור עם מציאות האדם, אלא אדרבה – הרגש הביטול באופן של יציאה ממציאותו, שזהו ההרגש שכל מה שבידו אינו שלו, אלא של הקב"ה.

ג. ועל־פי זה יש לבאר גם את החילוק שבין המהדורה קמא למהדורה תניינא בנוגע לטעם אמירת פרשת העקידה בכל יום² – שבמהדורה קמא נאמר "כדי לזכור זכות אבות לפני הקב"ה וגם כדי להכניע יצרו לעבוד ה' יתברך כמו שמסר יצחק נפשו", ובמהדורה תניינא נאמר רק "לזכור זכות אבות":

מסירות־נפש – הוא עניין של ביטול במציאות, שזוהי מדריגה בעבודת ה', שאינה נוגעת כל־כך להנהגה בפועל (דוגמת האמונה), כי, אף־על־פי שמבואר בתניא⁹ הטעם ש"ציווה משה רבינו... לדור שנכנסו לארץ לקרות קריאת־שמע פעמיים בכל יום, לקבל עליו מלכות שמים במסירת־נפש... משום שקיום התורה ומצוותיה תלוי בזה שיזכור

(10) פט"ו.

(11) מלאכי ג.ח.

(12) תניא רפי"ח.

(13) ברכות סג,א (לגירסת הע"י).

(8) הביאור בזה – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר, ונדפס בלקו"ש חכ"ו עמ' 95 ואילך. ראה גם לקו"ש חל"ו עמ' 3 ואילך.

(9) ספכ"ה.

ואם הדברים אמורים בנוגע לעבודה דהרבצת התורה מתוך מסירות־נפש – כפי שהיה אצל ר' חנינא בן תרדיון, ועל־דרך זה העבודה דלימוד והפצת התורה במדינתנו מלפנים שהיתה כרוכה עם סכנת נפשות – הרי על־אחת־כמה־זכמה כאשר מדובר אודות העבודה דלימוד והפצת התורה כפי שהיא עתה, שלא זו בלבד שאין צורך במסירות־נפש, אלא אדרבה: נותנים לו ממון עבור הלימוד, וחולקים לו כבוד, טופחים לו על שכמו ומביעים יישר־כוח.

כלומר: אם העבודה של ר' חנינא בן תרדיון, שהקהיל קהילות ברבים מתוך מסירות־נפש, אינה מספיקה, כיוון שיכולה להיות מצד הטבע, ובהכרח שתהיה היציאה ממצרים וגבולים – הרי על־אחת־כמה־זכמה שלימוד והפצת התורה במדינות החופשיות יכול להיות מצד הטבע, ובהכרח שתהיה היציאה ממצרים והגבלות.

ז. וזהו גם מאמר המשנה¹⁸ "העמידו תלמידים הרבה", "הרבה" דייקא:

הפירוש ד"הרבה" הוא – שענין זה אינו לפי ההגבלות שלו. ועל־דרך המבואר בפירוש "ואהבת גו" בכל מאודך¹⁹, "מאוד שלך"²⁰ – שהאהבה אינה יכולה לבוא בהתיישבות אצלו, להיותה למעלה מהכלים שלו. וזהו גם הפירוש "העמידו תלמידים הרבה" – שצריך להעמיד תלמידים באופן שלמעלה מהכלים שלו, שאינו יכול להכיל זאת.

יכול מיישאו לטעון: הן אמת שישנו ציווי "ושננתם לבניך"²¹, "אלו התלמידים"²², לשון רבים – הרי מיעוט רבים שניים²³, כך שיוצא ידי חובה על־ידי הלימוד עם שני תלמידים. ובפרט לאחרי שהוסיף תלמיד שלישי, הרי קיים את המצווה בהידור – "הידור מצווה עד שלישי", "שליש מלבר"²⁴, וכבר יצא ידי חובתו.

[ובזה גופא ב' דרגות¹⁴: באופן של בקשת צרכיו, או באופן של "המיחלים לחסדו" (בדוגמת הנהגת ר' ייסא סבא). ויש לומר שזהו גם החילוק שבין אכילת המן בימות החול לאכילתו ביום השבת (אף שתמיד, גם בימות החול, היו מברכים על אכילת המן: "המוציא לחם מן השמים"¹⁵): בימות החול – באופן של בקשת צרכיו, ובשבת – באופן של "המיחלים לחסדו"], ואצל צדיקים – היה עניין ירידת המן באופן של אמונה.

ה. ויש לקשר כל זה עם המדובר לעיל (ס"א בגוף השיחה) בעניין יציאת מצרים וקריעת ים־סוף: ב' הדרגות הנ"ל – ביטחון ואמונה שבעניין פרשת המן, ואהבה מסותרת ומסירות־נפש שבעניין פרשת העקידה – הם בדוגמת ב' העניינים יציאת מצרים וקריעת ים־סוף.

עניין הביטחון, ועל־דרך זה קיום התורה ומצוות מצד אהבה מסותרת – הרי זה על־דרך העניין יציאת מצרים בלבד, היינו, שיוצא רק ממצרים דלעומת־זה, אבל עדיין נשאר במציאותו; ואילו עניין האמונה, ועל־דרך זה עניין המסירות־נפש שיוצא ממצרים – הרי זה בדוגמת קריעת ים־סוף, שיוצא גם ממצרים דקדושה. [בהמשך השיחה דובר אודות השייכות דעניין המן לשבת, ולפנימיות התורה, והשייכות דפנימיות התורה לכל בני־ישראל, אפילו לרשעים¹⁶].

* * *

ו. דובר לעיל (במאמר¹⁷) אודות המסירות־נפש של ר' חנינא בן תרדיון שהיה מקהיל קהילות ברבים, שכל זמן שעבודתו היתה בקו אחד בלבד, לא היו יכולים להיות בטוחים בהמסירות־נפש שלו על התורה, כיוון שייטכן שכל עבודתו היא מצד טבעו.

18) אבות פ"א מ"א.

19) ואתחנן ו,ה.

20) ראה תו"א מקץ לט,ד. ובכ"מ.

21) ואתחנן ו,ז.

22) ספרי ופרש"י עה"פ.

23) ראה לקו"ש חכ"א עמ' 111 הערה 21. וש"נ.

24) ב"ק ט, רע"ב.

14) ראה לקו"ש חכ"ו שם עמ' 99 ואילך. וש"נ.

15) ראה לקו"ש חט"ז עמ' 176 הערה 29. וש"נ.

16) ראה גם לקו"ש ח"א עמ' 243. – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר,

ונדפס בלקו"ש ח"ד עמ' 1037 ואילך. – בשילוב עם שיחת

מוצש"ק בשלח, יו"ד שבת תשי"ז.

17) פ"ב (לעיל עמ' 5).

שראו בפועל שהיו כאלו שנשלחו לארץ גזירה וכו', ואף-על-פי-כן לא הפסיק הרבי את פעולותיו, ומיד שלח במקומם שלוחים נוספים. אלא, שדרישתו של הרבי לא היתה שיחפשו מסירות-נפש, היינו, שיחפשו מקום סכנה דווקא, כי אם, שיחפשו הפצת התורה, ורק אם יהיה הדבר כרוך במסירות-נפש, אזי מהיכי תיתי... גם אז לא יימנע מעבודתו, אבל לא באופן שהוא מחפש

ועל זה אומרים לו: "העמידו תלמידים הרבה" - שצריך להיות באופן של ריבוי, וריבוי פירושו שאי-אפשר להכיל זאת, להיותו למעלה מהכלים שלו, וכל זמן שיש לזה מקום בטבעו או בשכלו וכו', נמצא הוא עדיין במיצרים והגבלות - אמנם הגבלות דקדושה, אבל בכל זאת הגבלות - ואין זה באופן של "הרבה". ואף-על-פי שבשולחן-ערוך לא הובא הלשון

מהמעלות שבהשפעה שאינה באה מיד בגילוי- שבהיותה בהעלם אין לחשוש מאלה שמחפשים לקטרג ולומר שאין פלוני ראוי להשפעה זו, וכן אין לחשוש מעין הרע

מקום סכנה דווקא, ואדרכה: אם יש ביכולתו להתחבא, במידה ידועה - מוטב הדבר, כיוון שבאופן כזה יוכל להמשיך ללמוד עם התלמידים עוד יום, עוד חודש או עוד שנה.

ועל-דרך החילוק שבין המסירות-נפש של רבי עקיבא להמסירות-נפש דאברהם אבינו²⁶: רבי עקיבא - חיפש מסירות-נפש, כאמרו "מתי יבוא לידי ואקיימנו"²⁷. אבל אברהם אבינו לא חיפש מסירות-נפש; עבודתו היתה לפרסם אלוקות בעולם, כמו שכתוב²⁸ "ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם", "אל תקרי ויקרא אלא ויקריא, מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה בפה כל עובר ושב"²⁹, היינו, שאפילו ערבי יכריז "אל עולם" (כולל גם הדיוק "אל עולם", ולא "אל העולם"³⁰), זו היתה עבודתו, ובעבודה זו עסק בכל תוקף, גם כאשר היה צורך במסירות-נפש.

ובנוגע לענייננו:

אם במקום סכנה דרש הרבי זאת - על-אחת כמה-זכמה שבמדיניות החופשיות ישנה דרישתו

"העמידו תלמידים הרבה" - הרי זו משנה מפורשת, וישנו דין בשולחן-ערוך²⁵ ש"טעה בדבר משנה חוזר", והיינו, שזהו דבר פשוט כליכך עד שאין מקום לטעות.

ח. וזו היתה גם דרישתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל ההילולא - "העמידו תלמידים הרבה" - שכל אחד צריך לעסוק בהפצת התורה, נגלה דתורה ופנימיות התורה, ללא הגבלות כלל. ובאופן שהיה אצל ר' חנניא בן תדריון שהיה מקהיל קהילות ברבים - ברבים דווקא - כי, אם ילמדו תורה באיזה מרתף, הרי ייתכן שיהיה יהודי שלא יידע, ובמילא לא יוכל להשתתף בלימוד, וכדי שיתוסף עוד יהודי ללמוד תורה, כדאי להסתכן עד למסירות-נפש ממש וללמוד ברבים דווקא!

הנהגה זו דרש כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא במדינתנו לפנינו, וכאמור, ששם היה לימוד והפצת התורה כרוך בסכנת נפשות, ואף-על-פי כן, לא נמנע הרבי מלדרוש זאת, ושלח שלוחים שילמדו תורה ויעמידו תלמידים.

ועניין זה לא היה באופן שהרבי הבטיח שלא יקרה כלום - לא! הרבי לא הבטיח מאומה!... וכפי

26 ראה סה"מ ה'ש"ת עמ' ו. עמ' טו. עמ' 30. סה"ש תש"ג עמ' 94. ועוד.

27 ברכות סא.ב.

28 וירא כא.לג.

29 סוטה י, סע"א ואילך.

30 ראה לקו"ת תבוא מב.ד. מג.ג. ובכ"מ.

(25) חו"מ רסכ"ה.

שהכוונה בפשטות היא באופן אחר, הרי, מצד העניין ד"חביבים דברי סופרים³⁴, יש לפרש גם שב"דרבנן" צריכים לכל לראש לעשות את המעשה, לקיים את דברי הרבי, ואחר-כך יכולים להתבונן בשכל; אם יבין גם בשכלו – מהיכי תיתי, אבל גם לולי זאת אין זה נוגע לפועל ממש, ואדרבה: עניין ההתקשרות הוא לצאת מהגבלת שכלו.

ט. ובנוגע לפועל:

יש לקיים את הציזוי "העמידו תלמידים הרבה", הן בכמות והן באיכות: בכמות – שגם אם יש לו כבר אלף תלמידים, הרי כאשר במקום שבו נמצא ישנו עוד יהודי, אין לו להסתפק באלף תלמידים, אלא צריך שיהיו לו אלף ואחד תלמידים. וכמו כן באיכות – שלא להסתפק בכך שלומד עם התלמידים דף גמרא עם תוספות, פרק תניא, מאמר חסידות כו', שכן, כל זמן שעבודתו היא באופן שיש לה מקום בהכלים שלו, אין זה מספיק, ועדיין לא קיים את רצונו של הרבי.

ועל-פי דברי הגמרא³⁵ "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו", ועל-דרך זה בנוגע לצדיקים שדומין לבוראם³⁶ (נוסף לכך שהרבי ידע גם את דברי הגמרא...), הרי כיוון שהרבי שלח אותו למקום שבו נמצאים אלף ואחד יהודים, בוודאי היתה כוונתו שיעמיד אלף ואחד תלמידים, ומזה מוכח שיש לו כוחות, או שנתנו לו את הכוחות הדרושים לכך.

זוהי כללות הדרישה "והעמידו תלמידים הרבה", באופן של "בכל מאודך", יותר מהגבלת הכלים שלו, ועל-דרך זה דורשים מהתלמידים שגם הלימוד והקבלה שלהם תהיה באופן של "בכל מאודך", למעלה מהגבלת הכלים שלהם.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת בשלח, ט"ו שבט, ה'תשכ"ג – בלתי מוגה. תורת מנחם כרך לו עמ' 102)

.146

34 ירושלמי ברכות פ"א ה"ד. ועוד.

35 ע"ז ג, סע"א.

36 רות רבה פ"ד, ג. ועוד.

של הרבי "העמידו תלמידים הרבה", ללא חשבונות וללא הגבלות, וכל זמן שעניין זה הוא באופן שיש לו מקום בהכלים שלו, נשאר הוא במציאותו – ב"מצרים".

וכאמור, אם בנוגע לאופן עבודתו של ר' חנינא בן תרדיון שהיה מקהיל קהילות ברבים יש אפשרות שעניין זה יהיה מצד הטבע, היינו, שאפילו מצד הטבע יש מקום להקהיל קהילות ברבים כו' – הרי על-אחת-כמה-וכמה בנוגע לאלו שהרבי מינה אותם להיות שלוחים שלו, וכן אלו שהרבי ממנה אותם עכשיו, או שימנה אותם מחר כו', בוודאי צריכה להיות אצלם העבודה ד"העמידו תלמידים הרבה" באופן של יציאה מכל החשבונות וההגבלות, ודווקא באופן כזה ממלאים את רצונו של הרבי.

ואם לאו – אומרים לו: איזו שייכות יש לך אל הרבי?! ומה הינך בא אל הרבי?!

האם רצה הרבי שתהיה מונח בחשבונות כו', כמו החשבון שכבר למדת עם שלושה תלמידים – ללמוד עם שלושה תלמידים התיר אפילו השלטון ברוסיה הסובייטית!...

הוא אמנם לומד תורה ומקיים מצוות, מאריך בתפילה וכו' – ובשכר זה יזכה לש"י עולמות... תר"ך עולמות... אבל, שייכות אל הרבי – אין לו! – בוודאי לא מדובר כאן אודות השייכות שישנה אפילו לפושעים ומורדים³¹; המדובר הוא אודות שייכות באופן של רצון, פנימיות הרצון ועד לחפץ³². ושייכות כזו היא רק כאשר יוצאים ממיצרים והגבלות.

יכולה להיות עבודתו מתוך אהבה ויראה, אפילו אהבה ויראה שכליים, ואפילו עבודה שהיא בבחינת מרכבה; אבל הוא לא מקושר אל הרבי! – עניין ההתקשרות של חסיד אל הרבי הוא – שיוצא ממיצאותו ומקיים את ההוראות של הרבי ללא חשבונות כלל, אפילו חשבונות דקדושה.

"בדרבנן עבדינן מעשה והדר כו"³³. ואף

31 ראה תניא פ"ב.

32 ראה לקו"ת שה"ש כח, ד. וש"נ.

33 לשון הגמרא – עירובין סז, סע"ב. וראה גם תו"מ ח"ב עמ'

בקרוב ממש נזכה ל'שירה' דלעת"ל

אומות העולם יהפכו למסייעים

"שבת שירה" נקראת כן על-שם הקריאה בתורה שקוראים בשבת זו – "שירת הים" ("אז ישיר משה ובני ישראל גו") וכן על-שם ההפטרה דשבת זו – "ותשר דבורה"...

בנוגע לטעם אמירת ההפטרה – מובא בכמה מקומות (שולחן-ערוך אדמוה"ז או"ח סרפ"ד, ובכ"מ) שמלכות הרשעה גזרה על ישראל שלא יקראו בתורה ברבים, ולכן תיקנו לקרות בנביאים מעניין הפרשה. וגם כאשר בטלה הגזירה, לא נתבטל המנהג לקרות גם בנביאים...

זהו גם המענה לאלו ש"תואנה הם מבקשים" וטוענים: כיצד ייתכן לומר שגם כאשר בני-ישראל נמצאים בזמן הגלות, אין להם להתפעל כלל מאומות העולם (מלכות המדינה וכו'), ויכולים וצריכים הם לעמוד בכל התוקף על כל ענייני התורה ומצוותיה, ועלידי זה פועלים על אומות העולם שגם הם יסייעו לבני-ישראל באופן ד"מלכים אומניין גו" – דלכאורה, מכיוון שנמצאים בזמן הגלות, כאשר "אותותינו לא ראינו גו" – נסתיימה התקופה שבה היו רואים ניסים גלויים (בסוף זמן בית ראשון, ועל-כל-פנים בסוף זמן בית שני) – כיצד יכולה להיות הנהגה כזו!?

והמענה לזה – על-פי האמור לעיל אודות הגזירה על קריאת התורה:

אף-על-פי שגזירה זו היתה בזמן הגלות (כאשר "אותותינו לא ראינו גו") – אף-על-פי-כן, ראו בפועל ממש נס גלוי, שכאשר בני-ישראל לא התפעלו מגזירת המלכות (שכוונתה היתה לנתק את בני-ישראל ח"ו מתורה), ואדרבה: בעקבות גזירה זו חידשו בני-ישראל מנהג ישן – לקרוא בנביאים, שזהו עניין נעלה יותר מדברי תורה (כנ"ל), הנה לא זו בלבד שאומות העולם לא יכלו לגזור עליהם ולהרע להם בעניין זה, אלא אדרבה: עלידי זה הצליחו לבטל גם את הגזירה שלא לקרוא בתורה.

זוהי ההוראה הנלמדת מאופן הנהגתם של בני-ישראל במעשה בפועל ("מעשה רב")...

כלומר: בעניין האמור רואים במעשה בפועל שכאשר בני-ישראל מתנהגים על-פי הוראת התורה מתוך "גאון יעקב", מבלי להתפעל מאומות העולם, ולא מסתפקים בהחלטות טובות בעניין זה, אלא מתנהגים כן בפועל ובגלוי, עד שאפילו אומות העולם רואים זאת – הנה לא זו בלבד שאומות העולם אין יכולים להרע להם ח"ו, אלא אדרבה: עלידי זה פועלים שאומות העולם יסייעו לבני-ישראל בכל ענייניהם, גם כאשר נמצאים בזמן הגלות, באופן ד"מלכים אומניין גו"...

ובקרוב ממש נזכה ל"שירה העשירית" דלעתיד לבוא – כמרומו גם ב"שירת הים"; "אז ישיר משה ובני-ישראל", "שר לא נאמר אלא ישיר", לשון עתיד, דקאי על השירה העשירית דלעתיד-לבוא – בגאולה האמיתית והשלימה עלידי משיח צדקנו, בעגלא דידן, במהרה בימינו ממש.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת בשלח, ט"ו בשבט ה'תשמ"ג, התוועדות תשמ"ג כרך ב, עמ' 922-924 – בלתי מוגה)

בעקבות משה רבינו

**צדיקים שהתעכבו מלהיכנס לגן־עדן כדי להביא את הגאולה
האמיתית והשלמה • החשיבות המיוחדת מאחורי מאבק הרבי נגד
נסיעת אגרות ישראליות בשבת • התנגדותו לניתוח שתוצאותיו בספק
• הורה נחרצות לשוחטים: על השוחט להראות את סכיניו לרב, גם אם
אינו חביב עליו כל־כך • רשימה נוספת בסדרת יסודותו בהררי קודש**

במצוה זו...

"ועוד בראותנו האומות... ימי חגיגה, וישראל אינם משמרים... הנה יש בזה עון חילול השם נוסף גם הוא על עון חילול שבת, ולכך ראוי לבית דין להניף יד, ומקל מוסרם לא ישיבו ריקם... והשי"ת ברחמיו ינקנו מעון, ויכין לבבנו ליראתו, ויתן לנו שכר על ידי שומרי שבת כהלכתה ועובדי עבודתו, לפי שהשבת היא דוגמא לעולם הבא... ולא יבוש עמי לעולם".

[וראה גם יערות דבש (דרוש יג): כל איש ישראל אשר איננו בקי בהלכות שבת מרישא לסיפא.. אוי וי, איך מצפים ומייחלים לגאולה... והגאולה תלויה בשמירת שבת].

מי לא נכנס ל'גן־עדן'?

בתורת מנחם כרך א' עמודים 11-12 מזכיר הרבי "צדיקים שלפני ההסתלקות הבטיחו שלא יכנסו ל'גן־עדן' עד שיפעלו ביאת משיח", ביניהם הרה"צ ר' לוי יצחק מברדיטשוב, עיין שם.

מן הראוי לציין את הנאמר על ידי החיד"א בספרו 'פה אחד' על ההגדה של פסח (עמ' ח): "בספר החיזיונות למהרח"ו ז"ל (כתב יד) כתב, שהגידו להרב ז"ל בחלום דמיום שנחרב בית המקדש, שמואל הנביא ע"ה קבל אבילות ולא רצה לישב במקומו העליון ב'גן־עדן' והלך למקום אחר, פחות הרבה ממקומו משום אבילות על חורבן

על שמירת השבת

אחת המערכות הציבוריות הראשונות שניהל הרבי כמעט לבדו ממש, הייתה לגבי איסור ההפלגה באגרות ארץ־ישראליות בשבת קודש (ראה על כך ב'התקשרות' גליונות רנד, רנו, תתעב, שולחן מנחם כרך ב' עמודים ט"ז. מורה לדור נבוך כרך א' עמ' 148. ועוד).

ואולי יש בטעם להביא בהקשר לזה קטעים מדברי רבינו בחיי בספרו 'כד הקמח' ערך שבת: "מצינו בבית ראשון שהיו בידם עבירות הרבה... לא תלה הכתוב חורבן בית המקדש אלא על חלול שבת... ושתק ירמיה הנביא משאר עבירות שבידם, ולא הזכיר אלא ענין השבת. והודיעו מפי השם־יתברך שאם ישמרו השבת וישבה העיר הזאת לעולם... אם ישראל משמרים מנוחת השבת ישמור הקב"ה את הארץ... שהגלות תלוי בעונש חילול שבת, והגאולה תלויה בשמירת השבת..."

"כיון שהוכחנו כח גודל מצות השבת שהנסתר והנגלה שבה יורו על נפלאות תמים דעים, ראוי לנו להעיר עיני הלב להצטער ולדאוג על שערוריה שנעשתה בארץ, שיש בישראל מחללי שבת, ושופטים ושוטרים שבכל שער ושער העולם יעלימו עיניהם מעם הארץ בחללם את יום השבת, והנה הם חושכים שבט מוסר לרדות הסרבנין, ודי לנו חרפה גם בזיון וקצף בהיות ישראל מחללי שבתות בפרהסיא. והנה משה רבינו אור חלציו

בית־המקדש".

וב'שבחי מהרח"ו' הובאו דברים אלו בשינוי:
"שראה בחלום בגן־עדן מקום פנוי אחד ואמר
לו הנה זה מקום של שמואל הרמתי, אבל משנחרב
בית־המקדש קיבל שלא לישב עוד בזה עד שיבנה
ביהמ"ק. ומאז הלך לו לירושלים החרב[ה] ושם
עומד תמיד ומתאבל עליו עד שיבנה".

אמנם, תוכן דברי הרבי מתאים יותר למובא
ב'תפארת שלמה' (ליקוטים קנ, ב) שציין עובדה
הנ"ל תוך הדגשה כי שמואל הנביא אחר פטירתו
לא נסתלק למקומו ב'גן־עדן', רק תמיד עומד
על מזוזת היכל ה' למעלה להתפלל על ישראל,
וכמו שמפורש בשמואל א' – א, כב: "וישב שם עד
עולם" – כמשמעו!

והנה, זה השבח שנאמר בו "משה ואהרון
בכהניו, ושמואל בקוראי שמו, קוראים אל ה'
והוא יענם", שהשווהו הכתוב למשה ואהרון
שהם עומדים כל הימים לישראל, כנודע, ואמר
הכתוב כי גם שמואל הנביא כמוהם! וזהו שנאמר:
"קוראים" – לשון הווה – תמיד אל ה' בעבור בני
ישראל.

אמנם, בשיחת הרבי משמע, שסוף סוף גם
צדיקים אלו נכנסו לגן־עדן.

קבר הנביא שמואל – היכן?

ומעניין לעניין – בעניין קבורת שמואל הנביא:
לפני מספר שנים פרסם וועד הנחות בלה"ק
(לש"פ ויחי תשע"ב) מכתב מרתק של הרבי מח'
טבת תשי"ד, הפונה אל הד"ר מיכאל איש שלום
– שפרסם ספר 'קברי אבות' (ירושלים תש"ח), ובו
הערות על ספרו. תחילה מקדים הרבי:

עד היום באים יהודים למאות ואלפים להשתטח
ולהתפלל על הקברים הקדושים בארץ ישראל, והוא
ענין שאינו קשור בשכל בלבד אלא גם ברגש פנימי
שבנפש, והוא מאורע חשוב בחיי היהודי כשזכה
להשתטח על המקומות הקדושים, וגם מחוץ לארץ
שולחים בקשות ותפילות לאמרום כידוע ומפורסם...
בקשר לקביעה וביורור מקומות הקברים
הקדושים מדגיש הרבי:

היא נמסרה מהארי"י הקדוש ב"שער הגלגולים",
וגם ספר 'גלילות ארץ ישראל' אשר בעל סדר

הדורות פרסמום בכל תפוצות ישראל בדורות
שעברו...

באשר ל'שער הגלגולים' מצטט הרבי שיסודו
למעלה מן השכל – "שהוא היה רואה ומסתכל
בנשמות הצדיקים ועל ידי זה... היה יודע קבר כל
צדיק וצדיק" (שער הגלגולים הקדמה לז).
כמו כן לגבי קבורת אלקנה (אבי שמואל
הנביא) כותב הרבי:

מובא ב'שער הגלגולים' מקום קבורתו, ומוסיף
"לא כמו שאומרים העולם שהוא קבור עם בנו
שמואל הנביא בעירו ברמתה".
והנה, בתנ"ך מפורש לגבי קבורתו "וימת
שמואל... ויקברוהו בביתו ברמתה" (שמואל־א
כה, א) "ושמואל מת... ויקברוהו ברמה ובעירו"
(שם כח, ג). אלא שלגבי מקומה של 'רמה' זו
נחלקו הדעות:

בספר 'כפתור ופרח' לר' אשתורי הפרחי איתא:
"למערב ירושלים כמו שעה, נוטה לצפון, היא
הרמתה ושם שמואל ע"ה כי שם ביתו".
וכן מובא במספר מקורות: 'מסעות ר' יעקב'
(ד"א תתק"צ לתלמידו של רבי יחיאל מפריז);
'מסעות ארץ־ישראל' (ה"א רפ"ב); 'יחוס הצדיקים'
(משנת ה'שכ"א) עמ' קלב. ועוד.

[בספר 'יחוס הצדיקים' הנ"ל מציין שגם אביו
(אלקנה) ואמו (חנה) קבורים שם, אך מדגיש:
"כי קבורים הם תחת המערה, והציונים שסמוך
למערה – דוגמא בעלמא!"]

מאידך, בספר 'תבואות הארץ' לר' יהוסף
שווארץ סבור, שהרמה הסמוכה לירושלים אינה
"רמתיים צופים" אלא זהו המצפה, ואילו 'רמה'
היא באחת מהרי הלויים הנמצאות בסביבות שכם
(שמואל היה משבט לוי).

רבי בנימין מטולידה מספר כי בעת כיבוש
הצלבנים העבירו הגויים את עצמותיו של שמואל
מרמלה – היא ה"רמה" – למקום קבורתו הנוכחי
בעיר שילה, המרוחקת ב' פרסאות מירושלים (נבי
סמואל שבימינו), ומעל קברו בנו כנסיה. וכן הובא
בספר 'סדר הדורות'.

אמנם, בעל תבואות הארץ שולל לגמרי דעה
זו וקובע: "דהוא דברי הבל, ודבר רחוק מן השכל
שכך יעשה לקבר נביא ישראל!"

מאידך בעל 'סדר הדורות' מביא בשם שלשלת

[לא דברים אסורים אלא] דברים שלא יצא מהם משהו לפועל (וראה – 'פרדס חב"ד' גליון 18 עמ' 42 הערה 264).

יש להוכיח כן מלשון הרמב"ם הלכות שבת פכ"ג הי"ח: חשבונות שאין בהם צורך – מותר לחשבם. כיצד? כמה סאין תבואה היה לנו בשנה פלונית? כמה דינרין הוציא בחתונות [בחתונות] בנו וכיוצא באלו, שהם בכלל שיחה בטלה שאין בהם צורך כלל – המחשב אותם בשבת כמחשב בחול. [וכתב המגיד משנה] אבל אין שיחה בטלה ראויה ליראי חטא]

נראה מפורש שב"שיחה בטלה" כוונת הרמב"ם לדברים שאין בהם תועלת תכליתית למעשה בפועל.

לכוון לשמיטת עוונות

בשיחות כ"ק אדמו"ר משנת תשמ"ט – התועדויות תשמ"ט כרך ג' עמ' 115 הערה 3: ופשיטא שכן הוא בנוגע ל"תשמ"ט ידיך" של (כביכול) הקב"ה (שמוקיים המצוות שמצווה לאחרים לעשות) שהוא משמיט כל החובות של בני ישראל (ראה גם סליחות לערב ר"ה פיוט אנא עוררה). ורוח הדברים מופיעה בשיחות נוספות (ראה שערי שמיטה, היכל מנחם, עמ' קנט):

שהקב"ה עצמו מראה דוגמה שהוא מקיים את המצוות... שבראש השנה זה מתחילת שנת השמיטה, שנת השבע, שהקב"ה מבטיח ומודיע ומקיים זאת, שהוא לא יתבע שום חובות ישנים. ויש לציין כי כן מצינו מהרה"צ ר' פנחס מקאריץ בספרו 'אמרי פנחס' (שער ד' אות עב): "אמר לר' יאקל בשנת תקע"ב שהיתה שנת השמיטה, שלא ישכח לכוון בסליחות ערב ר"ה במה שאומרים 'ואשר יהיה את אחיך תשמט ידיך', שישמוט השם יתברך עוונותינו, כיון שהשנה משמטת בסופה".

ניתוח שתוצאותיו לא ברורות...

מעשה ביהודי חשוב שפנה לרבי בשנת תשמ"ג בעניין הקטנת הקיבה, והרבי השיבו (נדפס ב'היכל

הקבלה צ"ח, "כי עצמותיו של שמואל הנביא הועברו על ידי ארקדימו, קיסר מאינדיאנה למלכות טרצ'יאה". ומעניין: על סמכותו של בעל סדר הדורות אין הרבי מערער בדרך כלל, ואדרבה [ראה בהרחבה במדור זה באחד הגיליונות אשתקד], וכן"ל בנושא קבורת הצדיקים. אמנם מאידך, על ספר שלשלת הקבלה כותב הרבי (אגרות קודש כרך ט' עמ' סה), ש"כמה ענינים בשלשלת הקבלה מפוקפקים ולא אמיתיים!"

עמידת הדורש בבית הכנסת

בשנת תשל"ג ארגנו בשכונת קראון-הייטס התועדות צאתכם לשלום לכבוד האורחים מגרוזיה שבאו ל"בית חיינו". כאשר הונס לרבי דיווח על ההכנות, הגיב בין השאר (נדפס במדורנו בגיליון ש"פ משפטים תשע"ד – א"ח עמ' 9-10 ושם צילום כתב-יד קודש):

משמע מהמצורף – בזה – שהסדר שהנאום אחוריו אל ההיכל כו'. ומובן שכדאי לסלקו לצדדים. והנה גם הרמב"ם בשו"ת (מהדורת פריימן) סימן כ"ו לעניין הנהגת הכוהנים כתב, שטוב אם אפשר שיוזו מעט לצד.

וכן מצינו בשו"ת תשובה מאהבה ח"ב סימן רכח: "גם כשאני דורש בפתיחת ההיכל כמו קודם 'כל נדרי' וכדומה, כל רואי שיעידו בי שאני תמיד מצדד את עצמי שלא להיות אחורי אל ההיכל...". לגופו של עניין נידון בהרחבה בפוסקים, ראה אנציקלופדיה תלמודית ערך ארון (עמ' קפד וציונים 38-40); אור תורה סיון תשנ"ג סימן קלג (עמ' תש-תשא). ובארוכה – בספר גם אני אודך ברכת כוהנים (להרב גמליאל רבינוביץ) סימן ט"ז (עמודים קצב-רג). וש"נ.

דברים בטלים – ללא תועלת

במספר הזדמנויות (ראה יחידויות כ"ד אייר תשל"ז; יום ב' ט' אלול תשל"ח, ובכמה וכמה התועדויות) הזכיר הרבי את הפירוש (המיוחס לאחד מצדיקי פולין) ש"דברים בטלים" פירושו

מנחם' כרך א' עמ' קפט):

לפלא השאלה הלסתבך בניתוח... דהקטנת הקיבה ותוצאותיו הבלתי ברורות (ככל הדרוש) וכו'! – והסיבה היחידה שהמדוברת תי' כבדת בשר? ומופרך.

מובן לכאורה שיש לחלק מהמסופר (בבא מציעא פג,ב) על ר' אלעזר ב"ר שמעון שהשקוהו סם שינה והעלוהו לבית השיש וניתחו את בטנו, ממנו הוציאו שומן רב מאד (וברש"י שם "לפי שבעל בשר היה מאוד") – כי שם מדובר בניתוח שהיו רגילים בו כבר בימיהם (חיצוני) להסרת שומן, מה שאין כן כאן להקטנת הקיבה – אשר הוא ניתוח רציני (פנימי) כדברי כ"ק "תוצאותיו בלתי ברורות", ובדורנו התרחשו כמה מקרים בלתי רצויים לאחריו ה"י וק"ל. ומסיימין בטוב.

נחיצות בדיקת סכין השוחט

במכתבי כ"ק אדמו"ר משנת תשל"ו (אגרות קודש כרך לא עמודים קכזח), [וראה גם אגרות קודש שם עמ' קמב]:

ודאי כמנהג כל שוחט ובודק מראה הסכינים להרבנים...

נהוג בקהילות קודש – שהשו"ב מראה סכיניו להרבנים, ואינה מובנת התנגדותו למנהג זה שיסודה בשולחן ערוך...

כוונת כ"ק בפשטות היא למה שכתב הב"י

בסי' יח סעי' יז: טבח שלא הראה סכיניו לחכם היו מנדין אותו.

ומקור ההלכה במסכת חולין (דף ח"י ע"א) אלא שבראשונים נחלקו האם הוא משום כבודו של חכם, או משום עיקר הדין (שיסמוך על שחיטתו פעם אחרת כשתהיה פגומה וישחוט בה) [וראה בארוכה בטור וב"י או"ח סי' תצח, לענין אם מותר להראות הסכין לחכם ביום טוב].

אמנם הרמ"א – מיוסד על דברי הרא"ש – כתב על דברי הב"י שם: "והאידינא נהגו למנות אנשים ידועים על השחיטה ועל הבדיקה ולהם מחלו חכמים כבודם כי הם זהירים וזריזים והרכה צריך ישוב הדעת ויראת שמים לבדיקת הסכין..."

ואם כן האם די להאמין לממונים על השחיטה? – אלא שהחתם סופר (יו"ד סי' יג) כתב שנדרשת השגחה מעלייתא גם על הממונים וז"ל:

"כבר כתב רבינו יונה (בשערי תשובה) ומביאו ב"י סימן י"ח ומהרש"ל ביש"ש פ"ק דחולין, שעל כל פנים צריך השגחה גדולה על השוחטים הממונים האלו, ועל כל פנים יהיה השגחת חכם העיר עליו ושתהיה אימתו עליו ולהסיר סכיניו לפניו זמן זמנים טובא, ואז ראוי הממונה על השחיטה לשחוט בלי ראות סכיניו על כל שחיטה ושחיטה.. אבל זולת זה אין ראוי למחול.. כבוד שמים מי ימחול". – וראה בדברי רבותינו ובנסמן במקדש מלך כרך א' עמ' 53; 54.

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת - לאור תורתו והזכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

פרשת בשלח

ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים (יג,יז)

'פלישתים' מורה על התפשטות והתרחבות ללא הגבלה (מלשון הביטוי 'מבוי המפולש', היינו שהמבוי פתוח משני צדדים, ללא מחיצות).

יש בחינת 'פלישתים' בצד הטוב – הקדושה, ויש גם בחינת 'פלישתים' בצד ההפכי. הראשון הוא שמחת הנפש בבוראה בפילוש, בגילוי ובהתפשטות גדולה; והאחרון הוא 'שמחה' של ליצנות והוללות (כמאמר רז"ל (עבודה זרה יט) "ובמושב לצים לא ישב" – אלו פלישתים). האדם מתלוצץ מכל דבר, ואין מעצור לרוחו כלל.

בראשית העבודה, כשהאדם מתחיל להתקרב לאלוקות, אל לו לגשת מיד לעבודה של שמחה בלתי מוגבלת, 'פלישתים דקדושה', כי מהתנהגות כזו עלול האדם ליפול להוללות וליצנות, ל'פלישתים דקליפה'. זהו שאמר הכתוב, עם יציאת בני ישראל ממצרים, בראשית דרכם: "ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים" – 'פלישתים' דקדושה – "כי קרוב הוא" – ל'פלישתים' דקליפה. תחילה על האדם לעבוד את ה' מתוך קבלת עול מלכותו יתברך, ורק אחר־כך יבוא לשמחה אמיתית, ככתוב (תהילים צז): "שמחו צדיקים בה".

(תורה אור פר' בשלח דף סא עמ' ג"ד)

וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים (יג,יח)

שהיו מזויינים בחמישה כלי זין (ירושלמי שבת פ"ו)

בכל יום חייב אדם לחוות מחדש חוויית יציאת מצרים, בשעת תפילתו. 'יציאה' זו נעשה על־ידי חמשת 'כלי הזין' המנויים במשנה (שבת פו): חרב (סייף), רומח, קשת, תריס (מגן) ואֶלֶה. חרב – היינו פסוקי דזמרה (מלשון זמיר עריצים). הוא סידור שבחיו של מקום והתבוננות בגדולת הבורא, ועל־ידי זה מתחיל ביטולו של היצר הרע. ככתוב (תהילים קמט): "רוממות אל בגרונם (ועל־ידי זה) וחרב פיפיות בידם".

רומח – רמ"ח התיבות של קריאת שמע, על־ידי אמירת קריאת שמע כדבעי למהווי – מבטלים את הרע מכול וכול.

קשת – הבקשות של שמונה־עשרה (ראה תרגום אונקלוס ל"בחרבי ובקשתי" – בראשית מח, כב). תריס – הטלית והתפילין שלובשים בשעת התפילה. כי בשעה שהאדם מתאמץ להתפלל, מתגבר יצר הרע לעומתו לבלבלו במחשבות זרות; והטלית ותפילין הם תריס ומגן מפני 'אבני בליסטראות' אלה. אלה – האלה הוא שבט שמכים בו. ובעבודת ה' – מה שאמרו רז"ל (ברכות ה) "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע", כי בדיבורים רכים לא ישפיע על יצרו הרע.

(לפעמים צריכים להשתמש ב'חרב' ו'רומח', המבטלים את הרע לגמרי; ולפעמים די ב'אלה', שהיא הכאה בעלמא. כי כלפי תאוות איסור יש להפעיל 'חרב ורומח', ואילו כלפי תאוות היתר די בהכאה בלבד).

(ספר המאמרים תש"ד, עמ' 100)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת בשלח

י"ג בשבט, שבת שירה

שחרית: נוהגים לעמוד בעת קריאת השירה¹.
בבית חיינו נהוג לנגן ב"והמים להם חומה) מימנים ומשמאלם" הראשון (יד, כב) כמו בסוף פסוק רגיל, ובשני (יד, כט) כמו לפני "חזק", וכן בתיבות "ובמשה עבדו" (יד, לא). בשירה עצמה (פרק טו) מנגנים בכל מקום שבו מוזכר שם ה': פסוקים א.ג. ו. יא. טז.יט. ובשירת מרים (טו, כא): "שירו לה'... בים" וכן ב"נהלת בעוז אל נווה קדשך" (טו, יג)².

קוראים³ בסוף הפרשה: "תמחה את זכר ז' בסגול), ואחר-כך זכר ז' בצירי"⁴ עמלק, הן בשביעי והן במפטיר [בדבר שלילת 'הכאת עמלק' כבר נתבאר ב'התקשרות' גיליון קט"ז].
הפטרה: "ודבורה אשה נביאה... ארבעים שנה"

1) ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. בדרך-כלל כשהרבי היה עומד בקרה"ת, הפנה פניו אל הס"ת מ"ויושע" מתחילת או מאמצע הפסוק לערך (לא היתה קביעות בזה) ועד גמר שירת מרים; וכן עמד אז גם לאחר שנת תשל"ח, מאז שהחל לשבת בקרה"ת.
2) כן הוא בהקלטת קרה"ת של הבעל-קורא, הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ע"ה. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ריז.

אדמוה"ז היה קורא בתורה את שירת הים בנוסח-טעמים מיוחד, השונה מנוסח הקריאה דכל השנה וגם משאר השירות שבתורה, וכן נהגו גם כל בניו. הוא לימד זאת להרה"ק הרב"ן בן הצמח-צדק, שלימד זאת להרה"ק הרז"א אחי אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (לקוטי דיבורים ח"ב עמ' 460. וראה בסה"ש תש"ו עמ' 38, ובלה"ק בס' תולדות אדמוה"ז ח"ד עמ' 1070 משיחה בסעודת ליל שש"פ תש"ו).
3) שם, ובמנהגי פורים בעמ' 72. וראה שם הערת הרבי בארוכה. (לכאורה אין ההוראה שייכת לקוראים במבטא ספרדי או "ישראלי" שאינם משנים בכל מקום בין צירי לסגול).

4) כמובן, יש לדייק לקרוא את הטעם 'מונח' בשתי הפעמים.
הקורא בתורה וטעה בתיבה אחת, רגילים בין אנ"ש לחזור רק על התיבה המוטעית, כמו כאן בניקוד תיבת "זכר" (ואין חוששים שיישמע כאילו שתי המילים גם יחד כתובות בפסוק עצמו). וראה בשו"ע אדמוה"ז ה' קריאת-שמע סי' סד ס"ב, פרמ"ג שם, א"ר סי' קלו ס"ק ד' וב'התקשרות' גיליון ש"מ עמ' 19 וש"נ.

5) וכבר כתבו זאת פוסקים בדורות שעברו, כמובא ב'ילקוט יוסף - מועדים' (ה) עמ' 259.

(שופטים פרק ה)°.

המנהג לאכול בשבת שירה 'שווארצע קאשע'⁷ [דייסה ממין קטניות הנקרא כיום בארץ (בטעות) 'כוסמת'], ומקורו כדלהלן:
בשבת שירה תש"ב סיפר כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע⁸: "המהר"ל מפראג [שהיה מייסד, מבסס ומפיץ של מנהגי ישראל¹⁰] קבע מנהג¹¹, אשר בשבוע של פרשת בשלח היה מורה לכל מלמדי התינוקות ולכל ההורים לילדים¹² קטנים, לקבץ את הילדים בשבת שירה בחצר בית-הכנסת ולספר לילדים

6) ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד. ובשיחות-קודש תשל"ו ח"א עמ' 459 איתא, שמנהג חב"ד בד"כ לקצר בהפטרות, להוציא פרשתנו [ההפטרה הארוכה ביותר!] כי בה גם המלחמה היא חלק מן השירה, עיי"ש. [הרה"ג ר' מאיר מאזוז שליט"א כתב לי בטעם הדבר שהספרדים בד"כ מקצרים בהפטרות, כיוון "שעל הרוב מקפידים האשכנזים שלא לפחות מכ"א פסוקים בהפטרה, והספרדים סומכים דהיקא דסליק עניינא סגי, וזה מצאתי בכעשר הפטרות במשך השנה. רק בהפטרת פ' שקלים מיחלפא שיטתייהו של האשכנזים והספרדים. ומנהגנו בתוניס להתחיל גם שם 'בן שבע שנים' כמנהג אשכנז" - ומנהג חב"ד שם כהספרדים].

7) ספר-המנהגים עמ' 72. לוח כולל-חב"ד. המקור - היום יום, י"ז בטבת. ובהערות וציונים שם ח"ב ציין שהמנהג נזכר כבר בב"ח סי' רח ד"ה והתוספות מסתפקים. וכנראה קשור לכל האמור בקטע הבא (כיוון שהמאכל חביב על העופות).

8) משנה ברורה סימן רח ס"ק ב. סידור 'מנחת ירושלים' (תשל"ב) עמ' 1057. וראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'דגן' ובצירורים שם.

9) ספר-השיחות תש"ב עמ' 73 (תרגום מאידיש).
10) 'התועודיות' תשמ"ז שבהערה הבאה.

11) בשעתו העיר הרבי: "והלוואי היו מחדשים עתה מנהג זה בכל קהילות ישראל", 'התועודיות' תשמ"ז ח"ב עמ' 448 (ועיי"ש בחריפות בעמ' 454 - בלתי מוגה). ובלקוטי-שיחות ח"ב עמ' 522 מבאר ההוראה מסיפור זה, עיי"ש. אולם למעשה, כשהציעו לפרסם עד"ז, נענו בהוראה: "לא להעתיק כל זה עתה - כי כנראה נשתקע המנהג לגמרי, וכשם שמצווה כל כך כו"י" (=כשם שמצווה לומר דבר הנשמע, כך מצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע - היכל-מנחם ח"ב עמ' לו, מתאריך ו' שבט תשמ"ח, אבל בס' 'לקט הליכות ומנהגי ש"ק' עמ' 75 תיקן, שהמענה היה בשנת תש"נ, לאלה שרצו ללמד זאת לילדים ב'חדר'). וראה להלן הערה 14.

12) והכוונה גם לילדות - כדמוכח מקריעת ים סוף (התועודיות תשמ"ז שם, הערה 115).

על שחנטו לאחר שבט¹⁶, אבל לא מצינו בש"ס שייקרא ט"ו בשבט בשם 'יום טוב'. המקור היחיד לכך הוא – כמבואר בראשונים¹⁷, ש"כיוון דקתני בהדי הדדי, כל ארבעה ראשי-שנים ביחד, בהא דמיא אהדדי"¹⁸.

הלשון הרגיל 'ראש-השנה לאילנות' בלשון רבים, ביאורו¹⁹: כיוון שהתחלת העבודה היא מ'הריני מקבל עלי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך', היינו להשפיע על אחרים, להצמיח אילנות, ורק אחר-כך מתחיל עבודת עצמו בתפילה²⁰.
אכילת פירות: בט"ו בשבט 'נוהגים להרבות במיני פירות של אילנות'²¹, ואף שאז רק זמן

(16 פרש"י ורע"ב ריש ראש-השנה. רמב"ם הל' תרומות פ"ה ה"א. וזאת כיוון שהאילנות מפסיקים לניוק מהמים דאשתקד, ומתחילה אצלם יניקה חדשה בפועל, ארבעה חדשים לאחר שנידונין על המים. ירושלמי ראש-השנה פ"א ה"ב. ראה הדעות ביחס לשיעור חנטה, הבאת שליש ועונת המעשרות בס' 'המועדים בהלכה' עמ' קפב, אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'הבאת שליש' וערך 'חנטה' בתחילתם, ובמפורט בהערות לס' 'שבת הארץ' (מהדורת תשנ"ג) ח"א עמ' 392. שנת תשע"ו, שנה ראשונה לשמיטה, היא שנת **מעשר-שני** [ומומלץ להירשם כ'מנוי' באחת מקרנות המעשרות על-מנת לחללו כראוי]. פירות-האילן שחנטו אחרי ט"ו בשבט זה שייכים לשנה זו, ואלה שחנטו לפני ר"ה שייכים לשנת השמיטה תשע"ה. לפי הרמב"ם **חנטה** היא 'הבאת שליש' ולפי תוס' חנטה כפשוטה – נפילת הפרח והופעת הפרי [כמה זני אבוקדו ותפוז המביאים שליש' בין ר"ה לט"ו בשבט, יש המפרישים מהם הן מעשר-שני והן מעשר-ענין]. לא ניתן להפריש תרו"מ מפירות שנה אחת על פירות שנה אחרת. בלימון, שנותן פרי כל השנה, ובפירות העשויים להביא שליש סמוך מאוד לט"ו בשבט, כגון שסק, יש להיזהר מתערובת. אם אירעה, ראה בס' 'משפטי ארץ – תרו"מ' (בהוצאת בימ"ד גבוה להלכה בהתישבות, תשנ"ח) פ"ח ס"ז, ובקונטרס 'הפרשת תרו"מ במערכת הציבורית' (בהוצאת מכון התורה והארץ, תשנ"ב) עמ' 138 (בפרייהאדמה הולכים לפי תאריך הלוקיטה, ור"ה שלהם היה ב'א' בתשרי).

(17 מרדכי ראש-השנה פ"א סימן תש"א. הגהות מיימוניות הל' שופר פ"א סוף ס"ק א.

(18 כדמוכח גם מדברי הגמרא (מועד-קטן ד, א) שאם 'גמרי בהדי הדדי, ילפינן מהדדי', ראה שו"ת מהר"ם מרוטנבורג סימן ה [על תשובה זו חתום רבינו גרשום מאור הגולה, ובס' 'אגודה' מובאים הדברים בשם 'גאון' – 'המועדים בהלכה' עמ' קפו. וראה שיחות-קודש תשכ"ב עמ' 189]. **כל** הקטע לקוח מ'תורת מנחם – התועדויות' תשד"מ ח"ב עמ' 948.

(19 אף שלשון המשנה בריש ר"ה הוא 'ראש-השנה לאילן'. וראה לקוטי לוי-צחק א"ק עמ' תיג.

(20 ספר-השיחות תשנ"ח ח"א עמ' 283.

(21 מג"א א"ח קלא ס"ק טו. השלמה לשו"ע אדמוה"ז שם ס"ח. וראה שיחת ליל ט"ו בשבט תשל"ט ס"ח. ש"פ בשלח תש"מ ס"ו.

את סיפור קריעת ים-סוף, כיצד שרו הציפורים וציפצפו בשעה שמשה וכל בני-ישראל, אנשים ונשים, שרו את שירת 'אז ישיר', והילדים הקטנים קטפו פירות מעצי הים¹³ והאכילו את הציפורים ששרו ורקדו.

"המהר"ל היה מצווה לתת לילדים 'קאשע' [=דייסה, כדי] שיתנוה לפני התרנגולים והציפורים¹⁴, לזכר פירות הים שבהם האכילו הילדים הקטנים את הציפורים. לאחר מכן היה המהר"ל מברך את כל הילדים ואת ההורים, שיזכו לחנך את הילדים ולגדלם לתורה, לחופה ולמעשים טובים".

מוצאי שבת קודש: מי שעדיין לא קידש הלכנה, יקדשה הלילה כיון שסוף זמן קידוש לבנה הוא כל לילה זה.

יום ראשון

י"ד בשבט

במנחה אין אומרים תחנון.

יום שני

ט"ו בשבט

חמישה-עשר בשבט:

* אין אומרים תחנון¹⁵. "ראש-השנה לאילן' נוגע לדינא בארץ-ישראל – 'לעניני מעשר, שאין מעשרין פירות האילן שחנטו קודם שבט

(13 ראה שמות רבה כא, י.

(14 והעיר הרבי: "אלא שלא ראינו שכ"ק מו"ח אדמו"ר ינהוג כן. [ויש לומר מהטעמים לזה – מה שכתב אדמוה"ז בשו"ע (או"ח ס' שכד ס"ח) 'יש נוהגים לתת חיטים לפני העופות בשבת שירה, ואינו נכון שהרי אין מוזנותיהם עליך' (דפסק כהמג"א שאוסר, ולא כמו שמסיק בס' תוספת שבת הובא באורחות-חיים שם, שכיוון שנהוג כן לשם מצווה אין להקפיד בכך), ובימינו אלו לא מצוי שיהיו תרנגולים וכיוצא בהם שמוזנותיהם עליך (כפי שהיה רגיל בדורות שלפני זה בעירות הקטנות)]. "בכל זאת, הרי זה רק בנוגע להאכלת העופות, אבל בודאי שיש לספר לילדים את כל הני"ל, ובמיוחד – לנטוע בהם מידה טובה של רחמנות על בעלי-חיים (שמתבטאת גם בסיפור דהאכלת העופות), "ורחמיו על כל מעשיו" – ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 222.

(15 סידור אדמוה"ז, לפני 'למנצח... יענך'. וראה השלמה לשו"ע אדמוה"ז (נדפסה במהדורה הישנה בסוף ח"א עמ' 357 ובחדשה בסוף ח"ד עמ' תכו) ס' קלא ס"ח.

בחנטה, דהיינו התחלת הצמיחה, נוהגים לאכול פירות מוכנים ופירות הכי משובחים, ואכילה כשיעור ברכה אחרונה דווקא, כי גם הסיום והתכלית כלולים כבר ב'ראש', ורואים אותם כבר אז בגלוי²². ובפרט מיני פירות שנשתבחה בהן ארץ ישראל – "גפן ותאנה ורימון... זית שמן ודבש"²³ – "דבש תמרים"²⁴, ונוהגים לאכול גם חרובים, שיש להם שייכות מיוחדת לניסים, כסיפור הגמרא על רבי חנינא בן דוסא ש"די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת", ובהמשך לזה מסופר על כמה וכמה ניסים שאירעו לו, בהיותו 'מלומד בניסים'²⁵. יש נוהגים לומר ליקוטים מתנ"ך וזוהר כו'²⁶ – ועל זה כתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "לא ראיתי במדינותינו נוהגים כן"²⁷.

כינוסים: התאחדות כל האיברים היא על-ידי ה"ראש", וכיוון שכל ארבעת הראשי שנים קשורים זה לזה, יש עניין מיוחד לכנס את בני ישראל

בכלל אין הדגשה לקיים את המנהג דאכילת פירות דווקא **בבית**. על-פי רוב [כשחל ט"ו בשבט בחול] אוכלים את הפירות כל אחד בפני עצמו, בבית, ביחד עם בני ביתו בתוך הסעודה וכיצא-בוה (ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 209).

(22) 'התועדות' תשד"מ ח"ב עמ' 914.

(23) עקב ח.ח. ב'כפר חב"ד' גיליון 1031 עמ' 35 נדפסה הערה בגוף כת"ק של הרבי, שבה נאמר: "...ט"ו בשבט קשור באכילת פירות – פירות הנאכלים, ובפרט דאה"ק וכו'". והוכיחו מזה, שיש עדיפות לפירות הארץ, כמ"ש הב"ח (ס"ח רח) "קדושת הארץ, הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה, היא נשפעת גם בפירותיה... באכילת פירותיה אנו ניוונון מקדושת השכינה..." (ועד"ז בס' מור וקציעה שם, בס' בת עין פ' בהר, ובשו"ת תורה לשמה ס' תיח, וזה היה טעמם של חז"ל שנהגו כך, כמבואר בברכות מד, א) – ('כפר-חב"ד' 1079 עמ' 27).

(24) רמב"ם הלכות ברכות פ"ח ה"ג [וראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'דבש' בתחילתו, וש"נ].

(25) תענית כד, סע"ב. ספר-השיחות תנש"א ח"א עמ' 300.

(26) נדפסו לראשונה בספר 'פרי עץ הדר', ויניציאה, תפ"ח. וכמה פעמים לאחרי זה, ובמיוחד בדורנו.

(27) לקוטי שיחות כרך לא עמ' 235.

התועדות ט"ו בשבט תשל"א הכריז הרבי: "עכשיו הזמן שצריכים "לכבוש" העולם, על-ידי יגיעה והוספה ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה"³¹.

(28) 'התועדות' תשד"מ ח"ב עמ' 892.

(29) ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 241.

(30) שם, עמ' 222, ובהערות. וראה פירוט בכיו"ב בהתועדות תשמ"ה ח"ד עמ' 2120, תשמ"ח ח"ד עמ' 376, תנש"א ח"א עמ' 24 ועוד.

(31) אפילו לבעלי עסק, וכש"כ ליושבי אוהל. וביאר השייכות לט"ו בשבט, שכמו באילן צ"ל יגיעה רבה וזמן רב עד שבאים הפירות, כך בתורה צ"ל 'יגיעת' כדי שיהיה 'ומצאת' – לקוטי שיחות כרך ו' עמ' 312, עיי"ש.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש